

Veřejný ochránce práv
JUDr. Pavel Varvařovský

V Brně dne 9. července 2012
Sp. zn.: 3336/2012/VOP/KPV

Vážený pane profesore,

reaguji na Vaše podání ze dne 18. května 2012, kterým mě žádáte o posouzení dopadu novely zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, na nemocné s nádorovým onemocněním. Konkrétně se jedná o ustanovení § 56 odst. 6 zmíněného zákona, které po novelizaci zákonem č. 470/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012 upravuje nová pravidla pro stanovování doby vycházek při dočasné pracovní neschopnosti. Jste přesvědčeni, že nová úprava významně omezuje nemocné, kteří prodělávají léčbu pro nádorová onemocnění. Žádáte mě proto o iniciativu vedoucí k nápravě tohoto nespravedlivého stavu.

Aktuální znění ustanovení § 56 odst. 6 zákona o nemocenském pojištění je výsledkem připomínkového řízení, kterého jsem se zúčastnil i já. Bylo přitom jedním z nejčastěji připomínkovaných ustanovení ze strany připomínkových míst. Předkladatel, tedy Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále také „MPSV“), zdůvodnil návrh nových pravidel pro povolování vycházek tím, že neúměrně široký rozsah vycházek nebo vycházky povolované ve večerních a nočních hodinách nepřispívají k obnovení pracovní schopnosti a vzbuzují pochybnost o biologické důvodnosti dočasné pracovní neschopnosti. Vycházky v rozsahu 6 hodin denně považuje MPSV za vyhovující z hlediska zdravotního ve vztahu k obnovování pracovní schopnosti i k zajištění nezbytných sociálních aktivit v průběhu pracovní neschopnosti. I já mám za to, že při povolení celodenních vycházek lze skutečně jen těžko nemít pochybnosti o důvodnosti uznání dočasné pracovní neschopnosti.

MPSV také návrhem nových pravidel reagovalo na podněty zaměstnavatelů, kdy ošetřující lékař v řadě případů povolil vycházky v rozsahu více než 8 hodin denně či bez omezení, a oni tak nemohou využít své oprávnění provést kontrolu, zda se dočasně práce neschopný zaměstnanec zdržuje v místě pobytu a dodržuje rozsah a dobu povolených vycházek. Současně měla změna pravidel zajistit, aby měl orgán nemocenského pojištění nástroj k zamezení zneužívání režimu vycházek.

Původně navržené znění ustanovení § 56 odst. 6 výrazně omezovalo i „volný režim“ vycházek. Práce neschopný pojištěnec měl mít podle tohoto návrhu i při „volném režimu“ možnost volit si dobu vycházek pouze v době od 7 do 19 hodin a současně přitom povinnost dodržet celkový nejvyšší rozsah vycházek, tj. 6 hodin denně. Povolit „volný režim“ také mělo být umožněno nejdříve po uplynutí 3 měsíců od vzniku dočasné pracovní neschopnosti. Na základě četných připomínek pak bylo ustanovení upraveno tak, že právě zmíněné omezující podmínky „volného režimu“ byly zrušeny. Znamená to tedy, že v medicínsky odůvodněných případech (typicky onkologická a duševní onemocnění) si práce neschopný pacient může na základě povolení lékaře a předchozího souhlasu orgánu nemocenského pojištění zvolit režim vycházek sám a přizpůsobit ho svému aktuálnímu zdravotnímu stavu. Není přitom omezen ani denní dobou vycházek, ani jejich maximálním rozsahem. V praxi to také znamená, že tento „volný režim“ nelze orgánem nemocenského

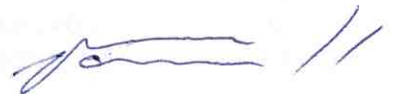
pojištění ani zaměstnavatelem kontrolovat. Právě proto je ale povolení tohoto režimu vázáno na předchozí souhlas orgánu nemocenského pojištění.

Současné znění ustanovení § 56 odst. 6 zákona o nemocenském pojištění je tedy výsledkem kompromisu, který musím i já respektovat. V souladu se zákonem č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, totiž primárně působím k ochraně osob před jednáním správních úřadů, pokud by tyto úřady postupovaly v rozporu s právem nebo byly nečinné. V oblasti nemocenského pojištění tak mohu přezkoumat postup a rozhodování orgánů nemocenského pojištění, nejčastěji okresních správ sociálního zabezpečení. Pokud v konkrétní věci zjistím pochybení orgánu nemocenského pojištění, požaduji po dotčeném úřadu provedení kroků směřujících ke zjednaní nápravy.

Vaše podání ovšem nesměruje proti postupu správního úřadu v konkrétní věci, ale proti platné právní úpravě. V této souvislosti mi dovoluje konstatovat, že ovlivňování legislativy je v mé agendě spíše záležitostí okrajovou, neboť nedisponuji kvalifikovanou legislativní iniciativou, tj. právem předkládat návrhy na přijetí, změnu či zrušení zákonů přímo Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Tato iniciativa náleží v České republice poslancům, skupině poslanců, Senátu, vládě a zastupitelstvům krajů. Pro úplnost uvádím, že nedisponuji ani pravomocí podat návrh na zrušení zákona Ústavnímu soudu. Přesto se v mezích svých možností snažím do přípravy právních předpisů zapojit v rámci připomínkových řízení.

Vzhledem k výše uvedenému Vám tedy mohu být nápomocen pouze poskytnutím výše uvedených informací. Máte-li však odborné poznatky či praktické zkušenosti zpochybňující aktuální právní úpravu režimu vycházek při dočasné pracovní neschopnosti, mohu Vám pouze doporučit, abyste se obrátili na Ministerstvo práce a sociálních věcí či oslovili přímo některého ze subjektů, který disponuje kvalifikovanou zákonodárnou iniciativou.

S pozdravem



Vážený pan
prof. MUDr. Jiří Vorlíček, CSc., dr.h.c.
předseda České onkologické společnosti ČLS JEP
Masarykův onkologický ústav
Žlutý kopec 7
656 53 Brno

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112